

5. Конверський А. Є. К 64 Логіка (традиційна та сучасна) : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 536 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-518-4-12>

СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ КРАЇН АФРИКИ

Соколова З. С.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
бізнесу та туризму
Державного університету «Київський авіаційний інститут»
м. Київ, Україна*

Серед глобальних загроз людства екологічні проблеми набувають все більшого пріоритету. За проблематикою їх можна класифікувати як: зміна клімату і зв'язані з цим промислові викиди, парниковий ефект, озонові діри, а також деградація земель, посуха та руйнування екосистем, екологічні лиха, електромагнітне випромінювання від сантиметрових хвиль (діапазон високих частот – ВЧ, англ. Super high frequency – SHF), яке негативно впливає на здоров'я людей тощо. Вони ведуть до погіршення інших глобальних проблем, особливо соціальних таких як голод та вимушена міграція.

Для уникнення катастрофічних наслідків для світової спільноти, екологічні проблеми потребують втілення жорстких правил регулювання та спеціальних заходів для подолання їхнього негативного впливу.

Для Африки екологічні виклики є дуже серйозною небезпекою для економічного розвитку та забезпечення умов життя взагалі. Вважається, що африканський континент є регіоном світу, який може найбільше постраждати від зміни клімату [1, р. 2]. Близько 30% ВВП Африки припадає на сільське господарство, 50% населення проживає в сільській місцевості [2]. 36 % населення африканського континенту живе в крайній бідності, 600 млн не мають доступу до енергії, в багатьох країнах низький рівень стійкості [1, р. 2].

Є припущення, що 30% населення світу, хто найбільше ризикує постраждати від негативного впливу кліматичних змін, проживає саме в Африці. 30 % населення континенту (близько 370 млн чол.)

перебувають в районах найбільш вразливих до кліматичних проблем. Для порівняння, в Азії цей показник складає 19 % населення, в Латинській Америці – 4 %, в Океанії – 2% [1, р. 2].

На континент припадає приблизно 10% глобальних щорічних викидів парникових газів. Якщо не буде вжито заходів по їх зменшенню, то з огляду на прогнозоване швидке збільшення населення та зростання економіки, частка викидів Африки в світі, ймовірно зросте [1, р. 2].

Аналіз, проведений командою McKinsey Climate Analytics, показує, що якщо до 2050 р. середня температура у світі підвищиться на 2°C, кількість африканців, які відчувають негативний вплив кліматичних небезпек, може подвоїтися з приблизно 460 млн людей сьогодні до понад 900 млн. Це збільшення зумовлене зростаючою інтенсивністю кліматичних небезпек та розширенням їх географічного охоплення. До 2050 р. принаймні від одного типу кліматичної небезпеки страждатимуть 45% населення Африки у порівнянні з 36% сьогодні (зрозуміло, що зростання цих показників пов'язане зі швидким зростанням самої кількості населення в Африці) [1, р. 4].

Серед видів негативного кліматичного впливу, за умови потепління на 2°C до 2050 р., в Африці виділяють чотири основні небезпеки [1, р. 5]:

1. Тепловий стрес. Понад 640 млн африканців можуть перебувати під впливом сильної спеки та вологості більш тривалий проміжок часу.

2. Посухи. Близько 175 млн людей можуть постраждати у сільсько-господарських районах через ймовірність посух, яких може статися від семи до восьми на десятиліття.

3. Повені. Майже 130 млн людей можуть постраждати від сильних річкових та/або прибережних повеней, спричинених підвищенням рівня моря та інтенсивними дощами, які можуть порушити існуючі захисні споруди.

4. Дефіцит води, особливо в містах. Близько 20 млн урбанізованого населення можуть відчувати дефіцит води, а це означає, що вони можуть не мати доступу до достатнього водопостачання для пиття, миття та підтримки промислових операцій.

Кліматичні виклики призводять до соціально-економічних проблем. Зокрема, це веде до зниження продуктивності праці через необхідність скорочення часу роботи, особливо на свіжому повітрі. Це значно погіршить врожайність сільськогосподарських культур, особливо у дощовому сільському господарстві. Дослідження показують, що найбільше можуть постраждати основні культури – рис та пшениця – з можливими втратами у 12% і 21% відповідно. Це ускладнить забезпечення життя дрібних фермерів [1, р. 5].

Кліматичні зміни також ведуть до погіршення стану ґрунтів. Це є особливою небезпекою в районах, де ґрунти бідні на родичість за своєю природою. Зокрема в Західній Африці понад 80% сільсько-господарських угідь деградовані через біофізичні, або хімічні проблеми, що погіршує виробництво продуктів харчування. Щорічно це коштує регіону мільярди на імпорт продовольства. В цілому країни Африки на південь від Сахари щороку втрачають поживних речовин ґрунту на понад 4 млрд дол. США [2].

Очевидно, що для протистояння кліматичним викликам та їх подолання, африканським країнам необхідно розробити дієві механізми, які повинні сформувати осучаснену концепцію екологізації. В цьому контексті проводиться робота реалізації нового зеленого порядку денного Африки. Тут експерти виділяють чотири сфери з широким спектром дій, що повинно забезпечити доступність до енергії, включаючи ціну, гарантувати сталий розвиток та продуктивну економіку, покращуючи умови охорони здоров'я та якість життя, а також відкривати нові експортні сектори. Структурно вони виглядають наступним чином [1, р. 27].

1. Розширення доступу до енергії та її доступності: стимулювання програм переходу від викопного палива до відновлюваних джерел енергії; створення спеціального механізму для розвитку розподіленої генерації з використанням відновлюваних джерел енергії в Африці тощо.

2. Розбудова стійкої та продуктивної економіки: мобілізація капіталу для внутрішніх шляхів декарбонізації; виробництво рослинного білка в якості місцевих, конкурентоспроможних за ціною рослинних замінників м'яса для зростаючого населення Африки; створення регіональних галузей перехресно-класної деревини з ланцюгами створення вартості; збільшення виробництва біопалива у великих масштабах, щоб забезпечити низьковуглецеві альтернативи для транспорту та приготування їжі.

3. Покращення здоров'я та якості життя: стимулювання програм трансформації міської мобільності, включаючи громадський транспорт з акцентом на електромобільність, яка повинна зробити активну мобільність новою нормою в африканських містах.

4. Реалізація нових експортних секторів: просування африканських лідерів експорту водню в Північній Африці та Південно-Західній Африці; створення центрів виробництва активних матеріалів для акумуляторів у Південній та Центральній Африці; відновлення культових саванних пасовищ Східної та Центральної Африки та покращення їхньої здатності підтримувати критично важливе біорізноманіття.

У висновку доцільно зазначити, що хоча африканські країни стикаються з серйозними кліматичними викликами, для їх подолання все ж існують можливості, якими вони можуть скористатися, оскільки світ рухається до низьковуглецевого майбутнього. Якщо континент зможе відповідально та стратегічно використовувати свої великі потужності з виробництва відновлюваної енергії та багаті ресурси природного капіталу, він може каталізувати економічне зростання та зробити суттєвий внесок у глобальний перехід до нульового рівня викидів.

Література

1. Lyes Bouchene, Ziyad Cassim, Hauke Engel, Kartik Jayaram, Adam Kendall. Green Africa: A growth and resilience agenda for the continent. McKinsey&Company. November 2021. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/green-africa-a-growth-and-resilience-agenda-for-the-continent> (дата звернення: 16.05.2025).
2. Ilyun Koh, Mekbib Haile, Elhadji Adama, Touré, Abel Lufafa. Greening West African Soils. World Bank Blogs. May 16, 2025. URL: <https://blogs.worldbank.org/en/african/greening-west-african-soils> (дата звернення: 16.05.2025).